

VING RESOR

"Vi kan inte följa upp allt"

EKOTURISM

Grön kolonialism?

BARNSEXTURISM

Dags att agera

SURF VS. GOLF

En diskussion om miljöansvar

Fotograf: Pranav Yaddanapudi

ANDREA JOSEPHSON

Ursäkta om jag kommer med pekpinnar. Förlåt om jag låter märkvärdig. Men jag häpnar över släktet turister. Vi som har "förtjänat" vår semester och förväntar oss våra lokala värdars anpassning därefter. Vi som har finansiella medel att kräva vår problemfria semester i Paradiset på egna villkor.

Oskar det inte lite nykolonialt kring vår benägenhet att solbada på stränder som skyltar "no locals"? Att dansa gratis på nattklubbar där lokalbefolkningen avkrävs en dagslön för att få göra samma sak? Att ur kameralinser betrakta traditionella kremeringsceremonier, i jakten på kulturella excentriciteter att visa upp i fotoalbumet där hemma? Exempelen är hämtade från Bali, men mönstren återupprepas på liknande sätt överallt där turismen halkat snett. Jovisst. Det luktar lite nykolonialt.

FUF-bladets dolda agenda detta nummer är att få turistsläktet att reagera. Visa lite ryggrad. Ha överseende med undertryckta snusförnuftighet, men ansvaret för turismens avkolonialisering ligger faktiskt på oss. Turistsläktet.

Eko + Turism = Ekoterrorism?

World Tourism Organization anser att turism är en drivkraft för socioekonomisk utveckling, ett medel för att nå FN:s millenniemål. Turismens bidrag till ekonomisk tillväxt kan dock ifrågasättas. För den medvetne turisten har ekoturism kommit att framstå som ett alternativ till den storskaliga chartermen hur hållbar är egentligen ekoturismen?

Turism är en av världens snabbast växande industrier som sysselsätter 200 miljoner människor världen över. Vi svenskar reser allt mer – som charterturister, backpackers eller äventyrsresenärer – och väljer resmål som ligger längre och längre bort när vi vill "unna" oss något extra efter en stressig höst på arbetet eller som ett avbrott i studierna. Ofta landar vi i utvecklingsländer som ser turism som ett medel för utveckling och tillväxt, där vi kan leva lyxigt för en billig penning.

Men medan reseföretagen går med vinster så beräknas 60-90 procent av varje turists spenderade pengar läcka ut ur värdländernas ekonomier. I samband med att turismens bakgrund uppmärksammas i medierna; hur migrantarbetare utnyttjats som arbetskraft på våra All Inclusive-hotell i Thailand eller hur våra flygresor bidrar till en miljömässig katastrofnota som våra barn kommer att få betala för, har "ekoturism" marknads-

KUNSKAP GER MAKT ATT FÖRÄNDR!
Hos **AMNESTYKADEMIN** kan du gå kurser i mänskliga rättigheter som ger fördjupad förståelse kring bl a genus, kvinnors rättigheter och fattigdom.
Läs mer på:
www.amnesty.se/amnestyakademien **AMNESTY INTERNATIONAL**

**STUDERA
UTOMLANDS
MED**
**KULTUR
STUDIER**

Utsläppsrätt.se
CO₂ OK
Klimatkompensation utan
vinstintresse sedan 2006

**Vill du annonsera
i FUF-bladet?**
maila oss på
fuf@fuf.se

- förts som ett ansvarsfullt alternativ. Men hur ansvarsfull är egentligen ekoturism, och på vems villkor sker den? I jakten på resebranschens "grönmärkning" av nationalparker och resorts kommer lokalbefolkningen i kläm.

Ekoturism betyder enligt The International [Ecotourism Society](#) "ett ansvarsfullt resande till naturområden som innebär bevarande av naturen och understödjande av lokalbefolkningens välmående". Ekoturism brottas dock med samma problem som andra turismformer. Enligt en rapport från brittiska [Tourism Concern](#) ger turism upphov till flera brott mot mänskliga rättigheter: tvångsvräkningar, förlorade rättigheter till mark och vattendrag, exploatering av ursprungsbefolkningar och oskäliga arbetsvillkor. Skrupelfria opportunisterna inom turismindustrin som insett ekoturismens ekonomiska potential bryr sig föga om den lokalbefolkning som motsätter sig att deras marker används som turismområden och de själva utnyttjas som turistattraktioner.

Vad ekoturisterna i Nagarhole, Indien, inte vet är att samtidigt som "ekoturismresorter" byggs upp i nationalparken fördrivs lokalbefolkningen från sina traditionella marker. Myndigheter och företag slog på resortens invigningsdag dövörat till för lokalbefolkningens protester mot att ofrivilligt dras in i vad de själva kallade "ekoterrorism". Medan ekoturism fokuserar på miljön så saknas ofta ett socialt ansvar. I frånvaron av en global uppförandekod har [Tourism Concern](#) ställt upp tio riktlinjer för lokalbaserad turism. Dessa innebär bland annat att lokalbefolkningen ska få medverka i planeringen och drivandet av verksamheten. Hela samhället och inte enbart individer ska involveras. Detta för att undvika att skada de lokala sociala strukturerna. Inkomsterna ska gå till lokalbefolkningen för att investeras i samhällets behov. Den traditionella kulturen ska respekteras. Kanske viktigast av allt så ska den lokala befolkningen ha rätt att neka organiserad turism i sitt eget samhälle; med andra ord ha kontroll över den turism som anses bidra till utveckling. Människor har en inneboende rätt till att undvika att själva bli ofrivilliga föremål för turisternas kamerablixtar.

En form av ekoturism där lokala intressen tillvaratas är så kallad lokalbaserad

turism. Projekt där det lokala anses värt att bevara och samtidigt ge komplementära inkomster till det existerande jordbruket finns på ett antal platser, bland annat i Santiago de Okola vid Titicacasjön i Bolivia. Detta är ett försök till ett mer balanserat utbyte mellan turister och lokalbefolkning. Turister tillåts besöka deras samhälle inom gränser på ett ekologiskt och socialt ansvarsfullt sätt. Inkom-

Ekoturism är ett grönt alternativ för medvetna resenärer, men i jakten på miljövänliga turistattraktioner kommer lokalbefolkningen i kläm. Fotograf: Novia E. Harrington.

sterna ska gå direkt till lokalbefolkningen. På så sätt kan de själva få ökat inflytande över turismen.

Suget efter exotiska miljöer och upplevelser har inspirerat turismindustrin till att lansera orörda destinationer och nya koncept. Ekoturism är idag ett koncept som "säljer". Men människorna i de lokala samhällena som berörs av turismen riskerar att reduceras till en del av ett koncept. Därför finns anledning att verkligen etablera garantier för hållbar turism. Om ekoturismen låter de lokala behoven styra så kan detta vara ett steg mot ett mer ansvarsfullt resande.

ANDREA JOSEPHSON
JOHANNA FORSMARK

GÄSTKRÖNIKA

**Barnsexturism
- dags att reagera**

Det hade varit så enkelt om det alltid fanns ett orsakssamband mellan ett ökat resande till ett land och ett ökat välbefinnande för hela befolkningen, inklusive barnen. Detta sker dock inte av sig självt utan kräver medvetna ställningstaganden från reseföretag, hotell, lokala arbetsgivare och även oss resenärer.

Schysta anställningsvillkor för de vuxna, t ex genom att erbjuda anställningsavtal och löner som går att leva på, gynnar såklart barnen. Ett exempel på att resande inte alltid gynnar ett land är förekomsten av barnsexturister. Denna grupp resenärer utnyttjar barn, ofta i ekonomiskt fattiga länder, ibland mot någon ersättning, ibland bara med hot som betalning. Den stora gruppen barnsexturister planerar inte sitt brott innan avresa utan är så kallade "tillfällesförövare".

En undersökning som ECPAT lät göra i december 2009 visade att 10 % av de svenskar som rest utanför Europa de senaste tre åren har sett tecken på barnsexturism. Siffran är i stort sett identisk med samma mätning från 2007. Följdfrågan som ställdes var "vad gjorde du då"? Drygt 40 % svarade att de hade agerat i situationen på något sätt, medan 10 % hade anmält till polis eller till ECPAT:s hotline. Resterande 50 % gjorde ingenting. Siffran från 2007 var att drygt 90 % sa att de inte gjorde någonting och mindre än 5 % anmälde situationen. Länderna som nämndes var i Afrika, Asien, Karibien och Sydamerika.

Så länge efterfrågan på barn finns kvar är det viktigt att både resebranschen och resenärer reagerar mot brott mot barn.

HELENA KLINGVALL

ECPAT SVERIGE – mot barnsexhandel

Surfing och golf - perspektiv på vatten och ansvar

La escuelita, Playa Teta, La libertad och Whangamata är alla exempel på platser där kusten hotas av ökad exploatering. Det handlar om utbyggnad av hamnar, bostadsprojekt och dammbyggen.

Save the Waves arbetar med kampanjer för att skydda kustlinjer där de unika marina miljöerna riskerar att förstöras eller försvinna som följd av olika spekulativa projekt. En blandad mix av surfare, forskare och aktivister arbetar utan vinstsyfte aktivt med att hjälpa individer och organisationer att skydda deras lokala kustlinjer.

Surfare kan tyckas unika i sitt arbete att aktivt skydda de miljöer de själva använder sig av. Under tiden breder golfbanor ut sig och öknar bevattnas för att anlägga nya gräsmatar. För golfindustrin verkar inte lika bekymrad över dess inverkan på miljön. Till skillnad mot surfing så innebär golf kraftig åverkan på miljön. De gröna greenerna tvingar människor att lämna sin mark och sina resurser. Bannornas frammarsch riskerar också att grundvatten förgiftas och att lokalbefolkningens vattentillgången förminskas, samt att monokulturer uppstår.

Nätverk som Anti-golf rörelsen vill förbjuda all vidare utveckling av golfbanor och rekonstruktion av de naturliga miljöer där golfbanor påverkar miljön negativt idag. Gehöret för en radikal förändring av golfindustrin är annars i det närmaste obefintligt. Att golfbanor inte hör hemma i öknen eller att människors tillgång till mark och vatten måste gå före en fritids-sport som går tvärs emot de flesta miljöpolicies borde i alla fall uppmärksammas av ansvariga politiker.

JOHANNA FORSMARK

Ving är Sveriges största researrangör, med 600 000 resenärer per år. Fotograf: Joakim Borén.

”Vi har inte resurser att följa upp allt”

I SwedWatches rapport ”En exkluderande resa” får Ving, Apollo och Fritidsresor kritik för att inte kontrollera förhållandena för de som bygger och arbetar på hotellen där deras gäster bor. FUF-bladet har träffat Vings informationschef Magdalena Öhrn.

Magdalena Öhrn, informationschef på Ving.

Charterturismen har diskuterats flitigt de senaste åren. Det har bland annat varit fokus på miljöpåverkan, främst flygets stora utsläpp av koldioxid. Svenska researrangörer har också kritiserats för att inte ta tillräckligt stort ansvar för konse-

kvenserna av verksamheten i destinationsländerna. Magdalena Öhrn, informationschef på Ving, anser att debatten i media har varit ensidig.

- Den har ju mest fokuserat på turismens baksida. På exploatering. Man lyfter sällan fram det som är positivt med att resa. Det handlar om allt från att skapa arbetstillfällen på plats till vad som händer med oss själva när vi reser, säger hon.

Hon betonar också att de som researrangörer har ett ansvar.

- Dels för att inte bara exploatera ett resmål och sen åka därifrån om det inte funkar kommersiellt. Men också att se till att köpa lokala råvaror och använda lokal arbetskraft. Sådana regler har ju vi.

Ving arbetar sedan mitten av 1990-talet aktivt med miljöfrågor. Av deras egna

- ▶ hotell inom Europa är flera märkta med EU:s miljöcertifiering EU-blomman. De samarbetar också med bland annat ECPAT och SOS barnbyar. Sen februari i år ingår de också i Travelife, en organisation skapad av europeiska researrangörer med syfte att förbättra arbetet med miljö och socialt ansvar inom resebranschen. När det gäller de hotell där Ving hyr in sina gäster står i kontrakten att landets lagstiftning ska följas vad gäller arbetsförhållanden och -villkor. Men det är svårt att kontrollera.

- Om man bryter mot de här klausulerna är det grund för uppsägning av kontrakt. Men vi jobbar med tusentals hotell och vi har inte resurser för att följa upp allt. Där är vi medvetna om att det har varit ett problem.

Enligt Magdalena Öhrn har Ving aldrig sagt upp något kontrakt som följd av att klausulerna inte följts. I rapporten "En exkluderande resa" (SwedWatch) hävdas dock att många hotell i Thailand - däribland minst ett som Ving samarbetar med - byggs av burmesiska gästarbetare vars arbetsförhållanden är långt ifrån vad som står i avtal och regler. Öhrn betonar att då Ving själva bygger eller renoverar hotell är de noga med att kontrollera arbetsförhållanden. För hotell de inte äger eller som de köper färdigbyggda menar hon att de inte kan ta samma ansvar, eftersom de kommer in i ett skede då byggarbetarna inte längre finns på plats.

- Det är sällan vi bygger hotell. I de allra flesta fall tar man över dem när de redan är byggda eller renoverade, och då är det ju svårt att veta vad som har hänt tidigare. Burmesiska flyktingar som arbetar i Thailand är ett jättestort problem. Fattigdom likaså. Men vi tror ändå att det är bättre att resa till de länderna, så bidrar man i alla fall på något sätt.

JULIA BJÖRKSTRÖM

Effects of tourism in Cambodia

First, the movement of international tourists positively affects the economy. On one hand, international tourists bring in foreign exchange into the destination country which then contributing directly to the balance of payment; thus, it generates employments, income for the local people.

Another benefit is that the country will be able to accumulate capital investment resulted from the investment of local and transnational companies on tourism related business such as airports, highways, hotels, restaurants, and so on. Moreover, more investments in the area will cause the price of land to rise and people living around will be able to gain from this. Siem Reap can be a good example to explain all these. Living standard of the people in Siem Reap is very much better off compared to the last decade or with people in other provinces as they are employed in tourism business.

Based on their limited resources and skills, local investors would find it difficult to challenge with transnational companies. Thus, local investors will be forced to withdraw from the market and foreign investors might be able control tourism in the region in the future. Moreover, profits earned by transnational companies and salaries of those expatriates will be transfer out of the host country. While tourists' disposable inco-

me is spending in the country, large amount of profits and income will be flowing out of the country.

Another important point is that the development will not be equally shared among the people. Those who stay inside and around the area will benefit from the development; but other people are still poor and unemployed or involve in low income earning job such as doing farming.

I think tourism has both negative and positive affect. But to minimize negative affect, the government has to ensure that development plan is sustainable and every stakeholder can benefit from it. Moreover, the government has to show that Cambodia has more destinations for tourism to go and visit. I believe that Cambodia will move from a state of developing country and become one of developed country.

NALAY UCH

Project Officer of health project at Khmer Youth Association (ក្មេង) Phnom Penh, Cambodia

SKRIBENTER

Andrea Josephson
Johanna Forsmark
Julia Björkström

EXTERNA SKRIBENTER

Helen Klingvall
Nalay Uch

FOTOGRAF

Joakim Borén
Novia E. Harrington
Pranav Yaddanapudi
Vings pressbilder

ANSVARIG UTGIVARE

Föreningen för Utvecklingsfrågor
Klara Grenhagen
klara.grenhagen@fuf.se

FORM

masarin
reine@masarin.se

ANNONSKONTAKT

klara.grenhagen@fuf.se